

sive a miraculo nuptiarum, non potest prædicationis tempus uno anno coaretari. Aliæ vero tres sententiæ omnes habent aliquid probabilitatis, vel statuendo diversum prædicationis initium, vel, juxta diversas sententias probabiles, circa annum qui a baptismo ad nuptias usque fluxit, diversimode sentiendo.

5. *Testimonium Joann. 5 de die festo Judæorum.*—*Prima expositio.*—Jam vero inquirendum superest, an ex historia Evangelica colligi possit alius hujusce prædicationis annus, pelito ipsius principio a miraculo nuptiarum, atque adeo utrum ab eo die numerandi sint tres anni, an tantum duo. Nam quod ultra triennium non extendatur, ex eadem historia Evangelica Joannis fere omnes auctores colligunt. Quia Joannes late describit, et per diversa Paschata indicat annos prædicationis Christi, saltem a miraculo nuptiarum. Et ideo vanum esset, et sine fundamento, aliquem annum addere, qui ex hac Evangelica historia non colligatur, ut dicemus latius, agentes de morte Christi. Tota igitur controversia posita est in expositione illorum verborum Joann. 5: *Post hæc erat dies festus Judæorum, et ascendit Jesus Jerosolymam.* Dubium est enim quod fuerit illud festum. Si enim fuit Pascha, cum illud sit distinctum ab iis quæ c. 2 et 6 memorantur, atque illis interjectum, necesse erit addere alium annum; si autem fuit festum Pentecostes, vel aliquod aliud, nulla erit necessitas addendi alium annum. Prima ergo expositio, et satis frequens est, illud festum non fuisse Pascha. Primo, quia non est verisimile Joannem c. 5 mentionem facere unius Paschatis, et statim c. 6 transitum ad aliud facere, unius integri anni historia prætermissa.

6. Secundo, quia Joannis diligens fuit in designandis festis Paschæ, ut seriem, et veluti chronologiam prædicationis Christi notaret, et ideo distincte semper illa nominat, et non communi vulgarique voce *diei festi*. Denique, quia alias necessarium erit nobis admittere quatuor annos integros prædicationis Christi, numerando a baptismo, quod inauditum est, et cum humana historia et chronologia non potest cohærere. Quod si inquiras quodnam fuerit illud festum, de quo fit mentio Joann. 5, Chrys., hom. 35 in Joan. (quem Theophyl. et Euthy. sequuntur), sine probatione dicit: *Ut mihi videtur Pentecostes*; Cyrillus vero, l. 2, c. 423, eandem tenens sententiam, probationem adjungit, quia hoc festum videtur immediate secutum post Pas-

cha; at vero Judæi nullum festum immediate post Pascha celebrant, nisi Pentecostes. Assumptum vero solum probatur a Cyrillo ex ordine historiae, quia postquam, c. 2, Joannes mentionem fecerat Paschatis, usque ad c. 5, non fecit mentionem alterius diei festi. Quæ tamen probatio non est efficax; sæpe enim Evangelica historia facit transitum ab uno festo ad aliud remotum. Hanc sententiam docuit etiam Apollinaris, apud Hier., Daniel. 9; D. Thomas, Albert. Magn., et alii super Joan.; et Petrus Comestor, in *Histor. Evang.*, c. 81.

7. *Secunda expositio.*—*Testimonium Joannis de die festo intelligendum de Paschate.*—Secunda expositio est illud festum fuisse Pascha. Ita sentit Iren., l. 2 advers. Hæres. c. 39; et optime Rupert., l. 5 in Joann., in initio. Atque idem sentiunt alii antiqui Patres infra citandi, et ex recentioribus Jans. et Fran. Tolet. ibi, et Benedic. Pererius, l. 11 in Dan., quæst. 7. Suaderi potest primo ex absoluta appellatione *diei festi*. Quia neque in Veteri, neque in Novo Testamento, alia solemnitas absoluta *diei festi* appellatione nominatur; Pascha vero quasi per antonomasiam sæpe ita vocatur, præsertim a Joanne, ut c. 4: *Cum venisset in Galilæam, exceperunt illum Galilæi, cum omnia vidissent quæ fecerat Jerosolymis in die festo, et ipsi enim venerant ad diem festum.* Ubi per diem festum necesse est Pascha intelligi; alludit enim ad historiam quam c. 2 narraverat, quomodo, scilicet, in die Paschæ eiecisset Christus ementes et vendentes e templo. Et videtur hic locus non parum urgere, quia paucis interpositis subdit Joann., in c. 5: *Post hæc erat dies festus Judæorum*; ergo verisimile est in eadem significatione usum esse illa voce, præsertim quia statim c. 7, agens de alia solemnitate sub nomine *diei festi*, non simpliciter ita vocavit, sed cum addito *diem festum Sceaspegæ*; capite vero 11, et sequentibus, sæpe Pascha, *diem festum*, simpliciter appellat. Et similiter Matth., cap. 26: *Non in die festo*; et Luc., c. 2, *secundum consuetudinem diei festi*, quem paulo antea *Pascha* vocaverat. Secundo est vehemens conjectura, quia illa omnia, quæ a Joanne narrantur dicta et facta a Christo, a c. 2 (ubi in die Paschæ dicitur eiecisse ementes et vendentes e templo), usque ad c. 5 (ubi fit mentio hujus diei festi), non videntur potuisse fieri solis quinquaginta diebus, imo neque breviori tempore quam integro anno.

8. *Tempus messis in Judæa quando.*—Quod

ita declaratur; nam c. 3 narrat colloquium Christi cum Nicodemo, et postea dicit venisse Jesum cum discipulis in Judæam, et ibi moratum esse, et baptizasse. Quo loquendi modo significat non paucis diebus illic habitasse. Deinde (quod magis urget), c. 4, narrat rediisse Christum a Judæa in Galilæam, et transiisse per Samariam, et post colloquium cum Samaritana inter alia dixisse discipulis: *Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt, et messis venit?* Quæ verba perpendens Rupert. supra, inquit: *Constat quod ubi non plus quam quatuor menses ad messem intersunt, paschalis festivitas non plus quam duobus mensibus longe abest, quo utique spatio temporis nulla alia festivitas occurrit, in qua secundum præceptum legis omne masculinum deberet apparere ante conspectum Domini.* Et ex eisdem verbis colligunt S. Thomas, Hugo Card., Claud., Cajet. et Jansen., illud tempus, in quo Christus Samariam pertransiit, fuisse hiemale, inter Novembrem et Januarium. Quia tempus messis in Judæa erat mensis Martii, vel Aprilis, ut colligi potest ex Josue 4. Ubi dicitur populus Israel pertransiisse Jordanem decimo die mensis primi (qui erat Martius), et tamen c. 3 dictum erat, illud fuisse tempus messis his verbis: *Jordanis ripas altei sui tempore messis impleverat.*

9. Dicere vero aliquis posset, in c. 4, per mensem primum non intelligi Martium, qui solum erat primus in ordine ad festivitates celebrandas, sed Septembrem, qui erat primus in computatione anni communis Hebræorum. Sed hæc fuga excluditur c. 5, ubi dicitur, *transmisso Jordane, fecisse populum Phasæ decima quarta die mensis ad vesperam in campestribus Jericho*; non autem est dubium quin de eodem mense intelligatur; quia non permanserunt ibi sex menses, ut facerent Pascha, sed post quatuor dies illud celebrarunt, ut notavit Theod., quæst. 2, in Josue; et indicavit Hier., l. 4 contra Jovinian., circa med. Aliter eludi posset hic locus, dicendo, verbis illis c. 3 non affirmari illud fuisse tempus messis, sed comparari inundationem illam cum ea quæ tempore messis fieri solebat. Nam Septuaginta legunt, *sicut in tempore messis*. Sed huic expositioni obstat vulgata lectio, quæ non habet, *sicut in tempore*, sed simpliciter, *tempore messis*. Secundo, quia statim c. 5, post narratam Paschæ celebrationem additur: *Et comederunt de frugibus terræ die altero* (scilicet, die 14 mensis primi) *azimos panes, et potentam ejusdem an-*

ni, defecitque manna, postquam comederunt de frugibus terræ, neque usi sunt ultra cibo illo filii Israel, sed comederunt de frugibus præsentis anni terræ Chanaan. Ergo negari non potest quin eo tempore fructus terræ jam ad maturitatem pervenissent, atque adeo quod tempus messis jam instaret. Atque ita exponunt hunc locum Lyranus, Hugo, et Abulens., quæst. 35, in c. 3, qui advertunt primum mensem Judæorum interdum coincidere cum nostro Aprili, et ita potuisse accidere illo anno; cumque illa regio calidior sit, et prope Jordanem esset, et humidior, atque magis disposita ut citius fructus maturescerent, fieri potuisse ut eo jam tempore aliqua ex parte messis inciperet. Et confirmari potest hæc sententia ex Levitic. 23, ubi præcipitur in Paschate offerri manipulum primitiarum coram Domino, quod est signum eo tempore segetes fuisse jam aptas ad messem. Unde Joseph, 3 Antiq., c. 12, refert, tempore Paschatis solita esse omnia sata habere jam culmum, spicam, et grana; et quamvis non essent omnino perfecta, fuisse tamen vicina maturitati, saltem in aliquibus locis, ita ut meti possent, ut manipulus spicarum afferretur Deo, utque possent grana torreri, et in sacrificium offerri. Quod etiam notavit Lyranus supra, et Levit. ac Exod. 23, ubi propter hanc causam primus mensis vocatur, *mensis novorum*; et apertius, c. 23, *mensis novarum frugum*. Relinquitur ergo, tempus illud, in quo Christus pertransiit Samariam, non potuisse esse paulo ante Pentecostem. Illud namque tempus non distabat a tempore messis per menses quatuor, maxime cum Christus non de fine, sed de initio messis loquatur. Sic enim ait: *Adhuc quatuor menses sunt, et messis venit*; ergo illud festum, de quo Joannes loquitur, c. 5, non potuit esse festum Pentecostes, quia illud proxime secutum est post transitum Jesu per Samariam. Et eadem ratione concluditur, non posse etiam explicari locum illum de festo Tabernaculorum, proximo Septembri celebrato post illud Pascha, cujus facta fuerat mentio c. 2. Quia in illo temporis intervallo nunquam defuere quatuor menses usque ad tempus messis; ergo festum illud non fuit festum Tabernaculorum. Nec etiam esse potuit festum Encæniorum (ut Cajet. finxit, Joan. 5, quem Canus sequitur, l. 10 de Locis, c. 5, ad 6). Tum quia illud festum non erat adeo solemnem, ut simpliciter *dies festus* quasi per antonomasiam diceretur. Quæ ratio generaliter probat de reliquis festis minoribus, quæ

hyeme celebrabantur. Tum etiam quia illo modo non possunt commode verba Christi explicari. Oportuisset enim ut ante mensem Novembris, in quem festum illud incidebat, Christus transisset per Samariam; ergo tunc dicere non posset: *Adhuc quatuor menses sunt, et messis venit.* Eo vel maxime quod solum in tribus solemnioribus festis Paschæ, Pentecostes et Tabernaculorum, tenebantur omnes Judæi, qui terram promissionis incolabant, Jerosolymam ad sacrificandum ascendere, ut constat Exod. 23. Illud autem festum de quo Joannes loquitur c. 5, videtur fuisse aliquod ex iis tribus, ut omnes graviores expositores intelligunt. Nam verba illa: *Erat dies festus Judæorum, et ascendit Jesus Jerosolymam,* vim habent causalis propositionis, scilicet ascendisse Christum, quia erat dies festus, nimirum in quo omnibus ascendendum erat. Cum ergo ostensum sit non fuisse festum Pentecostes, neque Tabernaculorum, nihil sane verisimilius dici potest quam quod fuerit festum Paschæ.

10. Tempus prædicationis Christi quantum. — Contra hoc vero aliqui contendunt, tempus messis apud Judæos fuisse eodem tempore quo est apud nos. Nam Levit. 23, et Exod. 23, indicatur finem messis in fine Augusti accidere solitum esse; atque colligunt festum Paschæ incidere solitum in principium veris, ut Hieron. notat, Aggæi 2. Unde fit eodem tempore paulo post Pascha potuisse Christum dicere: *Adhuc quatuor menses sunt, et messis venit,* ut sensit Cyrill., l. 2 in Joann., c. 106. Cui sententiæ favet Chrysost., tom. 2, serm. quodam de Joanne Baptista, ubi dicit Junium fuisse initium messis frumentæ. Juxta quam sententiam recte intelligi potest locus Joannis de festo Pentecostes. Sed præterquam quod illa expositio de festo Paschæ non solum prædicta ratione, sed etiam aliis, et quidem efficacibus nititur, hæc, quæ ad refellendam prædictam rationem afferuntur, nullo modo nobis suaderi possunt. Tum quia loca Scripturæ, in contrarium adducta, tam aperta sunt ut vix possint explicari. Tum etiam quia id quod dicitur, repugnat et principiis geographiæ et omni historiæ ac experientiæ. Tum etiam quia ex citatis locis Levit. et Exod. 23, constat in festo Pentecostes solitas esse offerri primitias frugum, et duos panes ex primitiis tritici. Unde fit eo tempore non solum inchoatum, sed fere finitum fuisse tempus messis; in fine autem Augusti non solum messis, sed etiam vindemia finita erat,

ut eisdem locis Lyran. notat, et Deut. 26. Quod etiam est signum multo antea finitum fuisse tempus messis. Nullo ergo modo a Paschate ad initium messis poterant quatuor menses superesse; non ergo potuerunt illa verba a Christo dici tempore veris, statim post Pascha, sed tempore hyemis ante Pascha; ergo locus ille Joann. 5 non potest de Pentecoste, sed solum de Pascha intelligi. Ex hac ergo hujus loci expositione (quam veriore existimamus) concluditur, quatuor Paschata numerari a Joanne post miraculum nuptiarum, et consequenter numerando prædicationem Christi ab eo miraculo, tribus annis et tribus mensibus durasse, atque adeo (si sumamus initium a tempore baptismi) numerandos esse quatuor annos et tres menses.

11. Prima objectio. — Responsio. — Sed supersunt nonnullæ difficultates circa hanc sententiam. Prima est, quia nullus auctor gravis tot annos tribuit prædicationi Christi, sed ad summum tres et aliquot menses, ut videre licet in Euseb., lib. 8 de Demonstr., demonstr. 2, circa finem, ubi tamen non declarat ex quo tempore illorum annorum seriem ordiatur; in Chronico tamen aperte videtur illos a baptismo Christi repetere, ut patet computando quæ narrat in Olympiade 201 et 202; sed apertissime id docet l. 1 Hist., c. 10. Eusebium autem secutus est Hier., Daniel. 9, ubi Theodoret. idem sensit, et clarius Ignat., ep. 5 ad Trallianos: *Triennium prædicavit Evangelium, signa et prodigia patravit.* Et videtur initium sumere a baptismo, cujus proxime mentionem fecerat. Eandem sententiam videtur tenuisse Beda, lib. de Ratione temp., c. 45; et Aymo, Apoc. 12; et Nicephorus, l. 1, c. 29. Ad hanc difficultatem nihil aliud habeo quod respondeam, nisi hos Patres non satis distinxisse inter initium prædicationis Christi sumptum a baptismo, vel a miraculo nuptiarum, solumque docere voluisse ex Evangelio Joannis tres tantum annos colligi posse, quod nos etiam fatemur. Cæterum, quia ex traditione ecclesiastica alium integrum annum credimus intercessisse a baptismo usque ad nuptias, ideo annum alium annumerandum censemur, sive ille annumeretur inter annos prædicationis (quia ex tunc cœpit docere, et discipulos congregare, ut supra diximus), sive dicatur initium potius esse sumendum a nuptiis, quia tunc cœpit Christus Dominus manifestare gloriam suam hominibus, et doctrinam miraculis confirmare, quod ad modum loquendi spectat.

Quamvis prior, qui initium doctrinæ sumit a baptismo, videatur magis usitatus, magisque historiæ et rationi conformis.

12. Secunda objectio. — Responsio. — *Annæ et Caiphæ pontificatus qualis.* — Secunda difficultas sumitur ex Luca, c. 3, dicente: *Anno quinto decimo imperii Tiberii Caesaris, sub principibus sacerdotum Anna et Caipha, factum est verbum Domini super Joannem.* Ex quibus verbis colligi videtur totum tempus prædicationis Christi comprehensum esse sub pontificatibus Annæ et Caiphæ, id est, baptizatum esse eo anno quo Annas pontificatum gerebat, mortuum autem in pontificatu Caiphæ. Nam hoc posterius manifesto constat ex omnibus Evangelistis, illud vero prius ex hoc loco Lucæ deducitur. Et ita interpretatur Euseb., l. 1 Hist., c. 10. Rursus addendum est ex Josepho, l. 8 Antiq., c. 3, inter Annam et Caipham tres Pontifices intercessisse, Ismaelem, Eleazarum et Simeonem, qui eo tempore annui erant, ut aperte colligitur ex verbis illis Joann., c. 11: *Cum esset Pontifex anni illius,* et Josephus idem testatur; ergo tota Christi prædicatione a baptismo usque ad mortem non potuit integrum quadriennium efficere. Quo argumento usus est Eusebius supra, eumque imitatur Nicephorus. Sed est valde inefficax argumentum, multis de causis. Primo, quia etiam si concedantur omnia quæ in argumento sumuntur, consequentia non est efficax. Quia cum non constet quando inciperet vel finiretur annus Pontificatus illorum Pontificum, fieri recte potuit ut sub illis quinque Pontificibus Christus prædicaverit quatuor annis integris, et aliquot mensibus, ut facile constabit intuenti et consideranti. Secundo, quia non satis constat Annam fuisse Pontificem, eo anno quo Christus est baptizatus. Quia verba illa Lucæ: *Sub principibus Anna et Caipha,* valde ambigua sunt et obscura. Quia, nude ac simpliciter accepta, potius indicare videntur utrumque fuisse Pontificem eo anno, et per vices ministrasse, ut sentit August., tract. 49 in Joann. Alii existimant Caipham tunc fuisse Pontificem, et durasse usque ad Christi mortem. Nam illum accepisse pontificatum quarto vel quinto anno imperii Tiberii, et in eo perdurasse usque ad finem imperii ejus, non obscure colligitur ex Joseph., l. 18 Antiq., c. 3 et 7; quod vero ipse solus Summus Pontifex esset, satis constat ex Matt. 26: *Duxerunt eum ad Caipham, principem sacerdotum;* et Joann. 11 et 18: *Duxerunt eum ad Annam primum, erat enim*

socer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius; ergo etiam ille solus erat Pontifex anno baptismi Christi. Cum illo autem numeratus est Annas a Luca, tum quia pontificatum paulo ante gesserat, et idcirco nomen principis sacerdotum nondum amiserat; tum etiam quia erat socer Caiphæ, ac propterea eximia auctoritate pollebat, atque hanc ob causam in passione Domini ad illum primum ductus est Christus. Quidam etiam arbitrantur illum fuisse summum præsidem concilii Sanhedrin, ad quod veræ vel falsæ doctrinæ iudicium pertinebat. Nam Act. 4, in illo Concilio, quod adversus Apostolos coactum est, Annas vocatur princeps sacerdotum, Caiphas vero deinde cum reliquis annumeratur, cum tamen eodem anno quo mortuus est Christus, durante adhuc Caiphæ Pontificatu, concilium illud congregatum sit. Alii denique arbitrantur Annam et Caipham alternis annis pontificalem dignitatem obtinuisse, et ideo dictum esse, *sub Anna et Caipha.* Quia, licet eo anno quo Joannes Baptista prædicare cœpit, alter eorum tantummodo esset Pontifex, tamen sub utriusque pontificatu prædicavit, et uterque dicebatur princeps sacerdotum, quia alternis sibi annis mutuo succedebant. Quæ res sicut probari non potest, ita neque alia efficaciori ratione refelli. Adde præterea contra Eusebium, non potuisse dici *factum esse verbum Domini sub Anna et Caipha,* solum quia Caiphas futurus erat Pontifex post triennium vel quadriennium, quando Christus mortuus est, præsertim cum eo anno defunctus jam esset Joannes; nullo ergo modo consistere potest Eusebii computatio. Quod præterea evidenter convincitur, quia historia Josephi, qua Eusebius utitur, antecessit fere per quatuordecim annos Christi baptismum et prædicationem; accidit enim in initio imperii Tiberii, ut dictum est, et evidenter constat ex Josepho. Ex quo etiam facile intelligitur non fuisse perpetuo observatum eo tempore, ut Summi Pontifices annui essent. Sed hoc pendebat ex Romanorum imperio, qui interdum breviori tempore, interdum diuturniori, aliquem Pontificem patiebantur esse. Unde etiam evenire poterat ut idem sæpe Pontifex fieret. Ex historia ergo et successione horum Pontificum nihil certi de tempore prædicationis Christi haberi potest.

13. Tertia objectio. — Responsio. — Tertia et gravis difficultas sumitur ex chronologia Romana Evangelicæ conjuncta. Nam ex Luca habemus Christum baptizatum esse anno

quinto decimo imperii Tiberii; sed historia graves, anno ejusdem imperii decimo octavo Christum defunctum memorant; ergo non potuit prædicatio Christi, a baptisate inchoata, quatuor integris annis durare. Sed hæc difficultas commodiorem locum habebit infra, cum agemus de anno quo defunctus est Christus, ubi docebimus evenisse id quidem anno decimo nono imperii Tiberii, ex quo etiam confirmabitur amplius sententia quam hic defendimus.

QUÆSTIO XLIII.

DE MIRACULIS A CHRISTO FACTIS IN GENERALI, IN QUATUOR ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de miraculis a Christo factis; et primo in generali; secundo in speciali de singulis miraculorum generibus; tertio in particulari de transfiguratione ipsius. Circa primum quærentur quatuor:

Primo, utrum Christus debuerit miracula facere.

Secundo, utrum fecerit ea virtute divina.

Tertio, in quo tempore inceperit miracula facere.

Quarto, utrum per miracula fuerit sufficienter ostensa ejus divinitas.

ARTICULUS I

Utrum Christus debuerit facere miracula¹.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod Christus miracula facere non debuerit. Factum enim Christi verbo ipsius debuit concordare. Sed ipse dicit Matt. 16: Generatio mala et adultera signum querit, et signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ Prophetæ. Non ergo debuit miracula facere.

2. Præterea, sicut Christus in secundo adventu venturus est in virtute magna et majestate (ut dicitur Mat. 24), ita in primo adventu venit in infirmitate, secundum illud Isa. 53: Virum dolorum, et scientem infirmitatem. Sed operatio miraculorum magis pertinet ad virtutem quam ad infirmitatem. Ergo non fuit conveniens quod in primo adventu miracula faceret.

3. Præterea, Christus venit ad hoc ut homines salvaret per fidem, secundum illud Heb.

¹ Op. 2, c. 7, et op. 3, c. 135, et op. 14, c. 17, et op. 60, c. 65, pr.

12: Aspicientes in auctorem fidei, et consummatorem Jesum. Sed miracula diminunt meritum fidei, unde Dominus, Joann. 4, dicit: Nisi signa et prodigia videritis, non creditis. Ergo non videtur quod Christus debuerit miracula facere.

Sed contra est, quod ex persona adversariorum Dei dicitur, Joann. 11: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit?

Respondeo dicendum quod divinitus conceditur homini miracula facere, propter duo. Primo quidem et principaliter ad confirmandam veritatem quam aliquis docet; quia enim ea, quæ sunt fidei, humanam rationem excedunt, non possunt per rationes humanas probari; sed oportet quod probentur per argumentum divine virtutis, ut dum aliquis facit opera quæ solus Deus facere potest, credantur ea quæ dicuntur esse a Deo; sicut cum aliquis defert litteras annulo regis signatas, creditur ex voluntate regis processisse, quod in illis continetur. Secundo, ad ostendendam præsentiam Dei in homine per gratiam Spiritus Sancti, ut dum, scilicet, homo facit opera Dei, credatur Deus habitare in eo per gratiam. Unde dicitur Galat. 3: Qui tribuit vobis Spiritum, operatur virtutes in vobis. Utrumque autem circa Christum erat hominibus manifestandum, scilicet, quod Deus esset in eo per gratiam, non adoptionis, sed unionis, et quod ejus supernaturalis doctrina esset a Deo. Et ideo convenientissimum fuit ut miracula faceret. Unde ipse dicit Joann. 10: Si mihi non vultis credere, operibus credite. Et Joann. 5: Opera quæ dedit mihi Pater ut faciam, ipsa sunt quæ testimonium perhibent de me.

Ad primum ergo dicendum, quod hoc quod dicit: Signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ Prophetæ, intelligendum est, ut Chrysostomus dicit¹, quod tunc non acceperunt tale signum, quale petebant, scilicet, de cælo, non quod nullum signum eis dederit; vel quia signa faciebat, non propter eos quos sciebat lapideos esse, sed ut alios emendaret; et ideo non eis, sed aliis illa signa dabantur.

Ad secundum dicendum, quod licet Christus venerit in infirmitate carnis, quod manifestatur per passiones, venit tamen in virtute Dei, quod erat manifestandum per miracula.

Ad tertium dicendum, quod miracula in tantum diminunt meritum fidei, in quantum per hoc ostenditur duritia eorum, qui nolunt credere ea quæ Scripturis divinis probantur,

¹ Homil. 44 in Matth., ante med., tom. 2.

nisi per miracula. Et tamen melius est eis, ut vel per miracula convertantur ad fidem, quam quod omnino in infidelitate permaneant; dicitur enim primæ ad Cor. 14, quod signa data sunt infidelibus, ut, scilicet, convertantur ad fidem.

COMMENTARIUS.

1. Respondet D. Thomas convenientissimum fuisse ut Christus miracula faceret. Quod evidenter probat ex fine prædicationis Christi, et excellentia ejus, ad quam confirmandam, et demonstrandam Christi divinitatem utilia erant miracula. Non tamen declarat utrum ad hunc finem fuerint simpliciter necessaria, cum tamen ex verbis Christi Domini interdum necessitas, interdum utilitas colligi videatur. Quam rem inferius disputabimus, ubi etiam exponemus quod in solutione ad 3 tetigit D. Thom., quomodo miracula conferant ad fidem, et augeant vel minuunt meritum ejus.

2. Signum de cælo Judæi quorsum petunt. — Signum de cælo quomodo Judæis Christus negat. — In solutione ad 1, explicat D. Thomas locum illum Matth. 12 et 16: Generatio prava et adultera signum querit, et signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ Prophetæ. In quo primum observandum est, Pharisæos petentes a Christo signum de cælo dupliciter peccare potuisse. Primo, ex prava intentione, quia non petebant illud signum ut crederent, sed ut occasionem haberent calumniandi Christum ut ariolum seu incantatorem. Hanc enim fuisse istorum mentem indicavit Christus, tum eos appellans hypocritas (ut græca habent, nonnullaque latina); tum acriter incessens illis verbis: Generatio prava et adultera. Secundo, peccabant per duritiam et infidelitatem, contemnendo cætera miracula quæ Christus faciebat, et novum atque inusitatum signum exigentes, ut Christi potentiam explorarent. Propter quod dicuntur accessisse ad tentandum eum, et hanc eorum mentem indicavit Christus, cum illos arguit quod ex signis aeris faciem cæli dijudicare nossent, Messie autem adventum ex propriis ejus operibus et signis nollent agnoscere, et ideo sine necessitate novum signum postularent. Propter hanc ergo duplicem causam Christus eos acriter repulit, et omnino negavit signum eis se esse daturum. Quod dupliciter D. Thomas exponit. Primo, quod Christus non negaverit absolute se daturum unum signum, quandoquidem postea multa edidit

miracula, sed non daturum tale signum quale illi volebant. Ita exponit Chrysost., hom. 44, juxta quam expositionem, illic, nisi signum Jonæ Prophetæ, non habet vim excipiendi proprie (nam exceptio proprie fit ex rebus comprehensis sub clausula generali a qua fit exceptio, resurrectio autem non erat tale signum quale petebant Judæi); habet ergo vim adversativæ, ita ut sit sensus: Non dabitur eis signum quale petunt, sed aliud longe dissimile, quod omnes eorum calumnias possit superare. Alia expositio est: Non dabitur eis, id est, propter eos, ita ut non negaverit Christus se facturum signa quæ aliis prodescent, sed negat se facturum ut consulat eorum utilitati, vel ut annuat eorum petitioni, quia lapidei erant, imo ferrei, ideoque talia signa poscebant. Ita etiam exponit Chrys., et sequitur Euthym., in Matth., suo cap. 23; et Theoph., Matth. 26.

3. Objectio. — Responsio. — Quod si objecias, etiam illud signum Jonæ non esse datum istis qui signum petebant, id est, propter ipsos, aut ipsorum petitionem, respondent Theophylact. et Euthym., signa de cælo, quæ facta sunt in morte Christi, et in ejus resurrectione, ipsis Judæis, et induratis specialiter data esse, ut vel converterentur, vel inexcusabiles fierent, eorumque cæcitas omnibus nota foret. Vide Jans., c. 49 Conc.; et Tolet., Joan. 2, annot. 23.

ARTICULUS II.

Utrum Christus fecerit miracula divina virtute¹.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Christus non fecerit miracula divina virtute. Virtus enim divina est omnipotens. Sed videtur, quod Christus non fuerit omnipotens in miraculis faciendis; dicitur enim Marc. 9, quod non poterat ibi, scilicet in patria sua, virtutem ullam facere. Ergo videtur quod non fecerit miracula virtute divina.

2. Præterea, Dei non est orare. Sed Christus aliquando in miraculis faciendis orabat, ut patet in suscitatione Lazari, Joann. 11; et in multiplicatione panum, ut patet Matt. 13. Ergo videtur quod non fecerit miracula virtute divina.

¹ 3, d. 15, q. 1, a. 3, corp.; et d. 15, q. 1, a. 3, corp., et ad 4; et 4, d. 5, q. 1, art. 1; et op. 11, c. 17.